

מסורת הש"ס

(א) [לעיל ו: וש"נ], (ב) [שם],
(ג) לעיל ה. סנהדרין ד:
(ד) [כתובות מו. תוספתא פ"ב ה"ג
ע"ש], (ה) [לעיל ה. וש"נ],
(ו) מנחות קג. גזירט. פסחים נג:
(ז) [שמות כא], (ח) [ויקרא כז],
(ט) [וע"ע תוספות זכאים כד: ד"ה
אלא מתרי], (י) עי' ז"ק.

מוסף רש"י

האומרו ערך כלי זה עות
דבריו. ומה שאמר שם יודע
הוא שאין למדן לשון ערב לל
לעצמו עברו ערב וזמר אמר
לשם, ופירשן לרש מולד דבריו
לעולם (שולחן אר.) חצי עיר
לשון ימי, ערך קרב פספס
לשם השם (בתבואה ו.) גוריה
ערב. עירב. לשמעתי ענין
שלם ערבו ל' לפי שם, אטו
ערב חצוי. ענין והוא ענין
חצוי ענין ערב רשאי לו לני
לשון, ענין ערב שלם דקוח לו,
ממערב ארץ שהשמה מליה לו,
ענין עירבן חצי עירב, פסופס,
המערבין ארץ שהשמה מליה לו
ענין קצת אמנה לו מרש (חורב)
קסבר און מוציא דבריו
לבלשה. ואמר יודע דלן
ללל, נמשות עירב, זמר ואמר
ל' לשם (שולחן אר.)

יבינו גרשום

וּפְלוּגְמָה הָיָה צִמְמוֹ דְּרֹחֲמֵי: "פ"ו
מִלּוֹה הַכְּסוּבָה כּו'. וּפְלוּגְמָה הָיָה
צִמְמ' בְּכֻרֹת כֹּל יֵשׁ בְּכֹר לַחֲלָה
(דף מט:). **שַׁעֲמַד בְּדִין**, וּמִיִּצְבוֹ
קוֹסֵם מוֹמוֹ דִּה"ל בְּכֻמְלוֹהֵו בְּשִׁטְר: **אִמְאי**
לֹא יִסְנוּ [כף] **יִוְרֶשֶׁן**, הֲרִי אֲמָדְהוּ ב"ד:
מַחֲסֵרֵה אֹמֵדֵנָה, שְׁחִיבֻהוּ לְשֵׁלֶם
וְלֹא הִסְפִּיקוּ לְאִמְדוֹ עַד שִׁמְתָּ: **לֹא**
אִמֵר כְּלוֹם לִיבְנֵי, דֹּאֲמֵרֵי בִּפ"ק (לְעֵיל)
אִלֵּם מוֹזִילֵה דְּבִרְיוּ לְבִטְלָה: [כז] **וְסוֹן**
דִּמְיו, וְאֻקְיִמְנָה בִּפ"ק [סס] לְאִיִּלְיָה דְּכִי
אִמְרָה: אֵלֵל דְּמִי לֹא קָמֵי, וְהִלְכְךָ
לֹא לִיִּמְיָב [כג] דְּמִי קָמֵי": **נִדְר עֶצְרֵךְ**,
הֻקְשׁוּ נִדְרִים לַעֲרִכֵין: **ל"ש כּוּלֹ**
וְל"ש חֲלִיו, וְאִשְׁמַעְיִמְהוּ בְּחִלּוֹ וּכ"ש
בְּכּוּלֹ דִּלְע"ג דִּלְאוֹ אֹרֻחָא לְאִיִּנְדִּיבִי
חֲזִי דְּמִי כְּלִי אִפ"ה יֵיבֵב וּכ"ש כּוּלֹ:
אִפ"י כּוּלֹ מִנִּי, אִפ"י אֲמֵר עֶרְךָ לֵךְ
עַל עֵלִי לִפְטֵר: **סִבְדִּי לֹה כִר"מ**,
וּמִש"ס לֹא פִלְגִי בְּכּוּלֹ (י) ר"ש פּוֹטֵר
הָאֹמֵר הֲרִי עָלִי מִנְחָה מִן הַשְּׁעוּרִין
בִּפ"ב דִּמְנַחֹת (דף קג:). **מֵאִי נִיסֹ**
שַׁעֲמַד בְּדִין, כְּלוֹמֵר מִמֵּנִי דַקְמִי
יִתְנוּ הַיּוֹרֶשֶׁן יֵיכִי מִיִּתְקוֹמָה צַע"כ
כְּשַׁעֲמַד דְּבִין קוֹדֵם מוֹמוֹ כְּדֹאֻמָּה
לְרִישָׁה אֲזִין הֲדֵר קִמְיָה לֹה:
מִהוּ

עורך ראשי וערך כבדי איכא
עורך כולו: מ"ט נפשות קאמער
חצי ערכי עלי גותן ן כו' ת"ר
אמאי א"ר פפא לוקה בערך ש
חצי דמי עלי גותן ן כו' דמי ת
תלויה בו ן: לאתויי מן הארכונ
רבא חלש עול לגביה אבי ו
כולו ול"ש חציו אלא רבנן מ
דבריו לבטלה אפי' חציו נמי א
כר' מאיר דאמר אין אדם ש
כוליה אורחיה לאיתנדובי פ
מאי ניהו שעמד בדיו היינו

שדרך להתגבר כולו שאם התגבר חציו שחייב לשלם א
 לרבנן כדמפרש טעמא דפלגא לאו אורח ארעא לאידידון
 נמי לא מקדיש דלא שייך בכלי נידון כבודו הלכך ד

האומר משקלי עלי פרק חמישי ערכין

תתן: אמרוהו מאליו. בלא שום
שם מהו: פשוט מהא. מתני'
יקרא לא ידעינן כמה שוה:
ד' וזי': לא נהיט לאומדנא.

בחדר זימנא אמדינו ל

אחר זה נדר תרי יזמני
לומר כיון דבזה אחר
ליה אמר שני דמי עכ
ודאי בבת אחת נדר ב
דלמא כיון דקאמר ש
תימצי לומר כיון דקא
אמדותו מאליו מהו מ
וקאי או דלמא בעינן
מהא חרא דתנן דמי
שאין דמים למתים וא
אומדנא הא אמיד וקאי
ארבעה זוזי אמדותו מ
עלי לא נחית לאומדנ
מבגדרים כיצד "האנו
היורשים" דמי עלי ומר
היורשים יגיד דמי

כלום ערך ראשי וערך
כולו וכלל דבר ע
ערך כולו יחצי ערכי
חציי עלי נותן ערך כולו
דמיו דמי חציי עלי ג
דבר שהנשמה תלויה ג
ערכו של פלוני עלי
היורשין ידמיו של פלוני
היורשין מת הנידר לא
למתים: גמ' ת"ר ד
השהגדרים חלין על
הגדרונים בהשג יד
בערכין מבגדרים כיצ
יתנו^א יורשין דמי עי
שאין דמים למתים א
יורשין ש"מ^ב מלוה א
שאין הכא דמלוה^ג כ
^אמלוה הכתובה בתור
הב"ע כשעמד בדין
שעמד בדין אמאי לא
מחוסר אומדנא ערכ
כלום: ערך די ו ורג
אמר רב ונותן דמיה ו
לא אמר כלום לרבנן
האומר ערך כלי זה עי

י ערך ידי וערך רגלי
חמנא: זה הכלל דבר
צי ערכי עלי נותן חצי
מ"ט גזירה חצי ערכי
עלי נותן דמי כולו:
ולמעלה ת"ר המעריך
גן ויתבי וקאמרי בשל
קסברי אי יא אדם מ
להו יב יב (רבא ואבסי
יא דברוי כמטלה ומס
ה לאו אורחיה לאתי
סיפא איצטרך ליי

אם תנן במתני' ערך חציי עלי נותן ערך חציו נמי לא יהיב, ול"ג המעריך חציו לאינו

אמרוהו מאלי מהו מר
תמלא לומר כס
אלא שרצה לערצה עם
יורשים לפי שאין דמים וכו'.

או דלמא כיון דבזה

ממדינ' ליה ואם תמצא
ונדר תר' יומי אמדינ'
בבבת אחת מהו הכא
אחת אמדינ' ליה או
כזה אחר זה דמי אם
שני כזה אחר זה דמי
ממדינ' הא אמיד מאליו
וונה לאומדנא פשוט
ומת לא יתנו יורשין
ו"ד אמדותו מאליו הוי
איכא גברא דלא שוי
יוו נחית לאומדנא דמי
מתני' חומר בערכין
ערכי עלי ומת יתנו
לא יתנו יורשים שאין
ערכי כולי יתנו לא אמר

כבירי עלי נותן ערך
ששמה תלויה בו נותן
י שותף חצי ערכו ערך
החצי דמי עלי נותן חצי
דמי כולו זה הכלל
נותן דמי כולו והאומר
הנודר והנודר יתנו
עלי וזאת הנודר יתנו
הנודרין שאין דמים
הנודרין מבשרין
המה חיה ועוף ואין
זא"כ בערכין חומר
אמר ערכי עלי וזאת
ומת לא יתנו יורשין
י ערכי עלי וזאת יתנו
פה גובה מן היורשין
יבה בתורה היא ש"מ
ככתובה בשטר דמא
כזוהה גבי דמי עלי
יתנו יורשין דמי עלי
עלי לא מחוסר דמי
עלי כולו אלא גידול
עלי אחר אלא רבוי

תן דמיה לר"מ הא אמר דתנין דמיו מהו דתימא דמים אבל הכא מיט' ככל דמי לא קאמר קמ' הנשמה תלויה בו כו' ר' יוסי בר' יהודה: וטו ערך חציו וערך שט' יגדר בערך נפשו: חצי ערך כלי ר"מ אומר ר"מ קסבר אין אד' יא דבריו לבטלה אפ' רבנן דהכא בר"מ סב' י לה בר"ש דאמר רובי: האומר ערכו דמיו של פלוני ע

ל: תוס' ד"ה ת"ר המעריך. גליון. ה"ג
אלמא לא אשכחן בערכין דבלשון זה
לי. דמשמע דאמר חצי ערך זה על
פלגא ויתן דמי חצי הכלי. הרא"ש ז"ל:

ההיא דלעיל ולצדה היה יכול לשאלה
הזעמיות: דבמי עמי ומת לא יתנו
א לתניא בצ"ק (דף כ. וס) ונתן פדיון

נפשו דמי ניזק פי' ששמים אותו לאחר מיתה כמה היה שוה מחיים גזירת

הכתוב היא אצל משה הכהן אינו נודר אלא דמים שישמוהו צ"ד והוא לא צא לידי שומא שהרי הוא מת לא יתנו ורשין את דמיו: ר"ל חומר בגדרים מצערין בו, תימה אחי לא פריך אצמתי דקמי זמור חומר בגדרים מצערין זה חומר ותו לא והא איכא הני דברייתא דה"ג פריך צ"מ פרק הו"ב (דף טז:) גבי הא דלמרא זה חומר בהקדש מזהבדיוט ופריך זה חומר ותו לא האיצטא טעמא לפיך הנה ה"י"ל דהתם ליכא חידוש למלא חומר בהקדש מזהבדיוט דמדן הוא דיש לנו להחמיר טפי בהקדש מזהבדיוט ומש"ה קא מתמה עליה הש"ס זה חומר ותו לא והא איכא טעמא אצמתי דליכא רבותא דלחמיר טפי בגדרים מצערין מש"ה לא שייך

למיספך עליה זה חומר ותו לא דמנא
 ושיר י: וְאֵין נִידוּנִין בְּהֶשֶׁג יד סא
 בערבין. וקשה שהרי הקשו לעיל
 (ד' יט.) דמיס לערבין ס' מרגלים לקלים
 ואין הקדש למנלה ואיכא למימר
 דליכא חזק מיעוטא דכמיז' יעריכט
 הכהן גבי ערבין דמשמע ליה י ולא
 לאחר וגבי ערבין נידון בהשג יד
 קאשר יעריכט הכהן ולא גבי נדרים:
 לַאֲתוּי מן הארבעה וּמַעֲמָה.
 וא' אמאי נקט מן
 הארבעה ולמעלה טפי מכל שאר י"ח
 טריפות וי"ל דליכא רבותא בזהאי
 טפי לאפוקי דר"ש דלמר (חולין דף
 33:) יכולה היא לכוות ולחיות:
 ת"ר המעריר חצי ערך בלי ר"מ
 אומר נותן דמיו. ה"ג ברוב
 הספירים ולא נראה דל"כ מאי קאמר
 בסמוך פליגי לאו אורחיה לאינדוי
 ואמאי אין דרך להמנדב חצי שוייה של
 כלי לכן נראה לר"י דה"ג המעריר
 ערך חצי כלי והשתא ניחא דלמר
 פלגיה לאו אורחיה לאינדוי דחצי
 כלי אין שוה כלום ומשום הכי קאמר
 פלגיה לאו אורחיה לאינדוי:
 אמר

ה' חדא זימנא ^אדא"ר גידל א"ר
תם הוא דאדם יודע שאין ערך
קטעי דסבר כי היכי דאיכא
ערך ראשי וערך כבידי נותן
אתנוי מן הארכובה ולמעלה:
מר לוקה ונותן ערך שלם לוקה
הוי דבר שהגשמה תלויה בו:
תיב: זה הכלל דבר שהגשמה
תן דמיו וחכ"א לא אמר כלום
מוציא דבריו לבטלה לא שנא
נולדו נמי ואי אין אדם מוציא
לה וסברי לה כר"ש סברי לה
א' התנדב בדרך המתנדבים
פלוני עלי ומת הנודר בו:
י ומת הנודר יתנו היורשים

המעריך חצי כלי כלומר ערך חצי כלי עלי (או המערב פלגא, וכן בכלי נמי כשאמר ערך חצי כלי עלי פלגא) ה"ג בערכין מתחייב פלגא כדתנן חצי ערכי עלי נותן

עין משפט
נר מצוה

יא א מיי פ"א מהל' ערין
הלכה כח:
יב ב מיי' שס הלכה כב:
יג ג מיי' שס פ"ב הלכה א:
יד ד מיי' שס הלכה ב:
טו ה מיי' שס הלכה ד:
טז ו ז מיי' שס פ"א הלכה ג:
יז ח מיי' פ"ד מהלכות מעשה
הקדשות הלכה א ב:
יח ט מיי' שס הלכה ט ופ"ה
מהלכות מחוסרי כפרה הלכה
יט [ופ"ה מהל' ערין] ה' ט
וענין עשרת עשרת]:

תורה אור השל

1. דִּבֶּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֱלֹהִים אִישׁ בִּי יִפְלֹא נָדָר
בְּעַרְפְּךָ נִפְשֶׁת לִי: וַיִּקְרָא כֹּז בִּ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שאין דמים וכו' שהרי מת ע"כ לא: (ב) ד"ה עותן וכו' כתיב וכשאומר ערך חצי כ"ל והד"א: (ג) ד"ה סברי וכו' בכולו הס"ד ואח"כ מ"ה בר"ש דפוטר:

שינוי נוסחאות

[illegible]

שיטה מקובצת

חצי קרבי עלי נותן חצי קרדי.
גליון. לאפוקי מדרכי ים של
יחידה דאמו לוקי בערן שר
דמי על שנת גליון חצי זמיו
רמבן. נראה דרבי יוסי בר יהודה
פליגי וכן בכה לוקה בדמאי
שמימי וכן מצאנו בפרסומי
(פ"ג ה"ג). הראש"ש ש"ל: **מ"א**
קטבר א' קטבר א' קטבר א'
דמי **אפילו** חצי גליון. הוה פסל
לשטוני אדא הכי נמי ברבנן סביר
לרמבן. כולו נמי הוה דנקט חציו
לרבותא דר"מ נקטיה. הראש"ש
גליון. **וסבר** דלא **כר"ש** גליון.
ואצ"ל דלא דמי כולי האי
דרש"ש דלא פטר ר"ש אלא
ממכתב בדין שאין קרי להחנות
לכלל וכן מוכח מן השוטרות וכו'

חצי כלי) הילכך לא אמר כלום
לאו אורח ארעא לאינדובי וכולו
ני ערכו וא"כ בכלי נמי אורחא